

PRIKAZI I RECENZIJE

Richard Rohr

GOLO SADA. VIDJETI KAKO MISTICI VIDE

Synopsis, Zagreb – Sarajevo, 2016., 221 str.

Već prvi pogled na autobiografski proslav Rohrove knjige daje nam naslutiti da se susrećemo s iskrenim tragateljem religioznoga iskustva koji nema straha pred novim, drugim i drukčijim. Rohrova otvorenost za dijalog na području religije daje prednost *intra*-religijskom pristupu u kojemu se naglasak stavlja na *iskustvo*, za razliku od *inter*-religijskog pristupa u kojem se prednost daje komparativnom razmatranju pojedinih religijskih elemenata.

Sa stajalište teološke kritike možemo prigovoriti da se u Rohrovu izboru gubi objektivnost pristupa. On prednost daje molitvenoj praksi zanemarujući, štoviše, kritički se osvrćući na ostale religijske elemente poput institucije, nauka, obreda i moralnog ustroja, pa sve do relativizacije religije kao takve. Govoreći o molitvenom iskustvu, ovaj suvremeni američki franjevac prednost daje kontemplativnom vidu molitve pri čemu zahvaća u religijska iskustva azijskih religija zbog čega se može dobiti dojam praktičnog sinkretizma. Razdvajanje ispravnog naučavanja (*orthodoxis*) od ispravnog djelovanja (*orthopraxis*) s ciljem naglašavanja ovog posljednjeg nije u skladu s tradicionalnim kršćanskim učenjem u kojem su ispravan nauk i djelovanje nerazdvojivi. Osim toga, u Rohrovu pristupu religijama, kristocentrična perspektiva biva zasjenjena teocentričnom. Iako se često poziva na Evanđelje, naglasak mu je više na Isusovu učenju nego na spasenjskoj ulozi Krista kao osobe.

Rohrovove misli ipak možemo promatrati kao pokušaj davanja konkretnog odgovora na traganje suvremenog čovjeka za autentičnim religioznim iskustvom kontemplativne molitve. Radi se dakle o konkretnom *naglasku* koji prednost daje praksi pred učenjem,

iskustvu pred teorijom. Rohr se u tom smislu nastavlja na Mertonov pokušaj ponovnog otkrivanja kontemplativne tradicije unutar Crkve pri čemu se kontemplativno iskustvo ne smatra isključivim privilegijem samostanskih zidina kontemplativnih redova niti pojedine religije. U duhu Drugog vatikanskog koncila Rohr vrednuje pokušaj drugih religija koje “nastoje različitim načinima priteći u pomoć nemiru ljudskoga srca” (*Nostra aetate* 2). Kod govora o svjetskim religijama Koncil polazi od sveopćeg bratstva ljudskoga roda čiji korijeni se nalaze u otajstvu Boga na čiju je sliku stvoren *svaki* čovjek (*Nostra aetate* 5).

U susretu sa *Svetim* koje je temelj svake religije (Rudolf Otto), čovjek se istovremeno susreće s *paradoksom* i *otajstvom* kao licem i naličjem svakog mističnog iskustva, a Boga doživljava kao otajstvo koje ga istovremeno prožima, preobražava i nadilazi. Razrješenje čovjekova ontološkog, dogmatskog i egzistencijalnog paradoksa moguće je jedino u mističnoj, nadrazumskoj sintezi koju francuski isusovac Henri de Lubac naziva kristološkom sintezom. Zadržavajući se na polju antropološkog duhovnog iskustva, Rohr ovdje ogovori o *nedualnom*, kontemplativnom mišljenju pri čemu nedualna sintagma “i-i” ima prednost nad dualnom logičnom postavkom “ili-ili”.

“Učiti vidjeti kako mistici vide” autorov je poticaj na zahvaćanje u Otajstvo, više negoli govor o Otajstvu. Iskustvo Otajstva povezuje mistike različitih religija dok pokušaj artikulacije mističnog iskustva i njegovo teoretiziranje nerijetko vodi u teorijsko razilaženje. Izgleda da je upravo to naslutio papa Ivan Pavao II. kad je u religijskom susretu u Asisu 1986. i 2002. godine prednost dao upravo iskustvu, molitvi za mir.

Izostanak makar minimalnog kontemplativnog iskustva, o kojem govori knjiga Richarda Rohra, može kod čitatelja izazvati zbunjenost i nerazumijevanje a nedostatak iskrenosti i otvorenosti za dijalog i autentično duhovno iskustvo mogao bi proizvesti negodovanje i agresiju. Konačno, stav zdrave kritike kod iščitavanja ove Rohrove knjige pomoći će zrenju i motrenju.

Richard Pavlič